

LA QÜESTIÓ DE LA UNITAT SINDICAL

Lev Trotski

1931

versió catalana feta per Alejo Martínez des de:

http://www.ceip.org.ar/160307/index.php?option=com_content&task=category§ionid=46&id=177&Itemid=114

La qüestió de les organitzacions obreres no té una solució simple, adequada per a totes les formes organitzatives i per a totes les situacions.

Respecte al partit, la qüestió es resol més categòricament. La seua independència total és la condició elemental per a l'acció revolucionària. Però aquest principi tampoc dóna per endavant una resposta prefabricada per a tots els casos: ¿quan i sota quines condicions s'ha de produir una ruptura o, per contra, una unificació amb un corrent pròxim? Aquestes qüestions es resolen en cada cas sobre la base d'una anàlisi concreta de les tendències i de les condicions polítiques. El criteri principal pel que guiar-se continua essent sempre la necessitat que l'avantguarda del proletariat organitzat, el partit, preserve la seua total independència i autonomia sobre la base d'un clar programa d'acció.

Però precisament aqueixa solució de l'assumpte, en allò que toca el partit, generalment admet i, el que és més, fa indispensable adoptar una actitud molt diferent respecte al problema de la unitat d'altres organitzacions de masses de la classe obrera: sindicats, cooperatives, soviets.

Cadascuna d'aquestes organitzacions té les seues pròpies tasques i mètodes de treball, que són independents dins de certs límits. Per al Partit Comunista totes aquestes organitzacions són, sobretot, un camp propici per a l'educació revolucionària d'amplis sectors obrers i per al reclutament dels obrers més avançats. Com més àmplies masses comprèn una organització determinada, majors són les possibilitats que ofereix a l'avantguarda revolucionària.

És per açò que, per regla general, no és l'ala comunista sinó la reformista la que pren la iniciativa de dividir les organitzacions de masses.

Basta de comparar la conducta dels bolxevics en 1917 amb la dels sindicats anglesos en els darrers anys. Els bolxevics no sols romangueren en els mateixos sindicats amb els menxevics, sinó que en alguns hi toleraren una direcció menxevic fins i tot després de la Revolució d'Octubre, tanmateix que els bolxevics tenien una majoria indiscutible en els soviets. En canvi els sindicats

britànics, per iniciativa dels laboristes, no sols allunyen els comunistes del Partit Laborista sinó que també, quan els és possible, dels sindicats.

En França la divisió dels sindicats també fou fruit de la iniciativa dels reformistes, i no és casual que l'organització sindical revolucionària, obligada a actuar de forma independent, adoptés el nom d'unitària.

Llavors, doncs, exigim que els comunistes abandonen ara els rengles de la CGT? En absolut. Al contrari, cal enfortir l'ala revolucionària dins de la confederació de Jouhaux (CGT).

Amb açò demostrem que per a nosaltres la divisió de l'organització sindical no és en cap cas una qüestió de principis. Totes les objeccions ultraesquerranes prèvies que es poden formular contra la unitat sindical s'apliquen en primer lloc a la participació dels comunistes en la CGT. No obstant això, tot revolucionari que no haja perdut contacte amb la realitat ha de reconèixer que la creació de fraccions comunistes als sindicats reformistes és una tasca de tremenda importància. Una de les tasques d'aqueixes fraccions ha d'ésser la defensa de la CGTU davant els membres dels sindicats reformistes. Açò únicament es pot assolir mostrant que els comunistes no volen que es dividisquen els sindicats sinó que, per contra, estan disposats en tot moment a restablir la unitat sindical.

Si hom cregués per un instant que, per haver de contraposar una política revolucionària a la dels reformistes, als comunistes els ve bé la divisió dels sindicats, no hauria de limitar-se només a França: s'hauria d'exigir que els comunistes trencassen, sense tenir en compte la relació de forces, amb els sindicats reformistes i formaren els seus propis sindicats a Alemanya, Anglaterra, els Estats Units, etcètera. En certs països els partits comunistes han adoptat concretament aquesta línia. Hi ha casos específics en què els reformistes no deixen realment una altra possibilitat. En altres els comunistes cometen evidentment un error en respondre a les provocacions dels reformistes. Però fins ara mai i arreu els comunistes han provocat una divisió per no admetre per endavant el treball junt amb els reformistes en les organitzacions de les masses proletàries.

Sense detenir-nos en les cooperatives, experiències que no agreguen res a allò que hem dit ja, prendrem com a exemple els soviets. Aquests sorgeixen en els moments més revolucionaris, quan els problemes es plantegen amb la màxima agudesesa.

¿Pot hom imaginar, ni tan sols per un moment, la creació de soviets comunistes com a contrapès dels soviets socialdemòcrates? Seria liquidar la mateixa idea de soviets. Al començament de 1917 els bolxevics eren una minoria insignificant

dins dels soviets. Durant mesos (i en una etapa en què els mesos valien per anys, si no per dècades) toleraren una majoria conciliadora en els soviets, fins i tot quan ja representaven una aclaparadora majoria en el comitès de fàbrica. Finalment, fins i tot després de la conquesta del poder, toleraren els menxevics dins dels soviets mentre aquests representaven un sector de la classe obrera. En el moment en què els menxevics s'havien compromès i aïllat totalment, esdevenint una camarilla, els soviets els expulsaren.

En Espanya la consigna de soviets pot estar pràcticament a l'ordre del dia en un proper futur. La creació mateixa d'aqueixos soviets (*Juntas*), suposant que hi haja una iniciativa enèrgica i forta dels comunistes, no es pot concebre sinó mitjançant un acord tecnicoorganitzatiu amb els sindicats i amb els socialistes sobre el mètode i els intervals per a l'elecció dels representants obrers. Plantejar sota aqueixes condicions que és inadmissible treballar amb els reformistes en les organitzacions de masses seria una de les formes més desastroses de sectarisme.

¿Com pot hom conciliar, doncs, una actitud així per la nostra banda envers les organitzacions proletàries dirigides pels reformistes amb la nostra caracterització del reformisme com a ala esquerra de la burgesia imperialista? Aquesta no és una contradicció formal sinó dialèctica, o siga que sorgeix de la mateixa dinàmica de la lluita de classes. Una part considerable de la classe obrera (en molts països la majoria) rebutja la nostra caracterització del reformisme. En altres ni tan sols s'hi ha plantejat la qüestió. El problema rau, precisament, en portar les masses a conclusions revolucionàries sobre la base de les nostres experiències comunes amb elles.

Diem als obrers no comunistes o anticomunistes: “Avui encara confieu en els dirigents reformistes als quals nosaltres considerem traïdors. No podem ni volem imposar-vos el nostre punt de vista per la força. Volem convèncer-vos-hi. Intentem, doncs, lluitar junts i examinem els mètodes i els resultats d'aqueixes lluites”. Açò vol dir: total llibertat per a formar grups dins dels sindicats unificats, la disciplina sindical existeix per a tots.

No pot proposar-se cap altra posició de principis.

* * *

Actualment el Comitè Executiu de la Lliga Comunista (primera Oposició d'Esquerra de França) està posant correctament en primer lloc la qüestió del front únic. És l'única forma d'impedir que els reformistes, i sobretot els seus agents de l'ala esquerra, els monattistes, contraposen la consigna formal d'unitat a les tasques pràctiques de la lluita de classes. Vassart, com a contrapès a l'estèril línia oficial, ha plantejat la idea de front únic amb les organitzacions

sindicals locals. És correcta la forma de plantejar la qüestió, en el sentit que en casos de vagues locals la primera cosa que cal fer és treballar amb els sindicats locals i amb les federacions corresponents. També és cert que els estrats més baixos de l'aparell reformista són més sensibles a la pressió dels obrers. Però seria erroni fer qualsevol tipus de diferència de principis entre els acords amb els oportunistes locals i els que es puguen fer amb els seus caps.

Depèn de les condicions que es donen, de la força de la pressió que exercisquen les masses i del caràcter de les tasques que estan a l'ordre del dia.

Queda clar que per a lluitar en cada cas específic no posarem com a condició indispensable i prèvia l'acord amb els reformistes, local o centralitzat. No ens guiem pels reformistes sinó per les circumstàncies objectives i per l'estat d'ànim de les masses. El mateix s'aplica al caràcter de les reivindicacions que es plantegen. Seria fatal comprometre'ns per endavant a acceptar el front únic amb les condicions dels reformistes, o siga sobre la base de reivindicacions mínimes. Les masses obreres no marxaran a la lluita per reivindicacions que els semblen fantàstiques. Però, d'altra banda, si es limiten per endavant les exigències, els obrers poden dir-se: "No paga la pena".

La tasca no consisteix en proposar-los formalment sempre el front únic als reformistes, sinó en imposar-los en cada cas les condicions que corresponguen el millor possible a la situació.

Açò requereix una estratègia activa i flexible. En tot cas, no hi ha dubte que només precisament d'aquesta manera podrà la CGTU mitigar les conseqüències de la divisió de les masses en dues organitzacions sindicals, fer recaure la responsabilitat de la divisió sobre els qui correspon i plantejar les seues posicions de lluita.

La particularitat de la situació francesa rau en el fet que durant molts anys han existit dues centrals obreres separades. Davant el reflux del moviment en els últims anys, la gent s'ha acostumat a la divisió. Moltes vegades fins i tot ha quedat oblidada. No obstant això, hom pot preveure que la reanimació en els rengles de la classe tornarà a actualitzar, inevitablement, la consigna d'unitat de les organitzacions sindicals. Si hom considera que més del noranta per cent del proletariat francès està fora dels sindicats es fa palès que en accentuar-se la reanimació creixerà la pressió dels no organitzats. La consigna d'unitat no és més que una de les primeres conseqüències d'aqueixa pressió. Si hom té una política correcta, aquesta pressió actuarà a favor del Partit Comunista i de la CGTU.

Atès que una política activa de front únic és el mètode de principi per al pròxim període de l'estratègia sindical dels comunistes francesos, seria un error colossal contraposar-la a la d'unitat de les organitzacions sindicals.

És indubtable que la unitat de la classe obrera només pot realitzar-se sobre bases revolucionàries. La política de front únic és un dels mitjans per a alliberar els obrers de la influència reformista i fins i tot, en última instància, d'avançar vers la genuïna unitat de la classe obrera. Hem d'explicar constantment aquesta veritat marxista als obrers d'avantguarda. Però una perspectiva històrica, per correcta que siga, no pot reemplaçar l'experiència viva de les masses. El partit és l'avantguarda però en les seues accions, especialment en la seua activitat sindical, ha de ser capaç de bolcar-se sobre la rereguarda.

Concretament ha de demostrar-los als obrers (una, dues, deu vegades si cal) que està disposat en tot moment a ajudar-los a reconstruir la unitat de les organitzacions sindicals. I en aquest aspecte som fidels als principis essencials de l'estratègia marxista: la combinació de la lluita per reformes amb la lluita per la revolució.

Quina és ara l'actitud de les dues confederacions envers la unitat? Al conjunt dels obrers els pot semblar idèntica. En realitat el sector burocràtic d'ambdues organitzacions ha declarat que la unificació només es pot concebre "des de baix" i sobre la base dels principis de cada una d'elles.

Emparant-se en la consigna d'unitat per baix, que ha pres prestada de la CGTU, la confederació reformista explota la poca memòria de la classe obrera i la ignorància de la jove generació que no coneix l'activitat de divisió de Jouhaux, Dumoulin i companyia. Al mateix temps, els monattistes ajuden Jouhaux en reemplaçar l'activitat combativa del moviment obrer per la consigna aïllada d'unitat sindical. Com a honestos integrants paladins, dirigeixen tots els seus esforços contra la CGTU per a traure-li el nombre més gran possible de sindicats, organitzar-los al seu voltant i entrar aleshores en negociacions amb els reformistes en peu d'igualtat.

Pel que puc jutjar des d'ací, basant-se en el material que tinc, Vassart s'ha pronunciat a favor que els mateixos comunistes plantegen la consigna d'un congrés unificador d'ambdues confederacions sindicals. La seua proposta fou rebutjada categòricament. Quant a l'autor, hom l'acusà de passar-se a les posicions de Monatte. No puc pronunciar-me sobre aquesta discussió per falta de dades, però considere que els comunistes francesos no tenen cap motiu per a abandonar la consigna de congrés de fusió. Ben al contrari.

Els monattistes diuen: “Ambdós són rupturistes, a qual pitjor. Som els únics que estem a favor de la unitat. Obrers, seguïu-nos”. Els reformistes repliquen: “nosaltres estem per la unitat per baix”. És a dir que “nosaltres” permetrem als obrers que tornen a entrar a la nostra organització. Què ha de dir a açò la Confederació revolucionària? “No per res ens anomenem Confederació unitària. Estem prestos a portar a terme avui mateix la unificació de les organitzacions sindicals. Però per a aconseguir-la els obrers no necessiten intrigants paladins que no tenen el suport de cap organització sindical i que s'alimenten de divisions com a cucs en una ferida infectada. Proposem que es prepare i s'especifique el termini de realització d'un congrés de fusió sobre la base de la democràcia sindical”.

Aquesta forma de plantejar la qüestió els llevarà immediatament la seua base de sustentació als monattistes, que són un grup polític totalment estèril però que pot sembrar gran confusió als rengles del proletariat. No ens costarà gaire cara aquesta liquidació del grup dels paladins? Podria objectar-s'hi que en el cas que els reformistes acceptaren un congrés d'unificació els comunistes podrien quedar en minoria i la CGTU hauria de cedir pas a la CGT.

Semblant plantejament només pot resultar convincent per a un buròcrata sindical d'esquerra que lluita per la seua “independència” i així perd de vista les tasques i les perspectives del conjunt del moviment obrer. La unitat de les dues organitzacions sindicals, encara que l'ala revolucionària romangués en minoria per un temps, demostraria aviat ésser favorable al comunisme. La unificació de les confederacions ocasionaria un gran flux de membres nous. Amb açò la influència de la crisi es reflectiria més profundament i decisivament als sindicats. Aprofitant aquesta nova onada l'ala esquerra podria començar una batalla decisiva per a conquerir la confederació unitària. Només els sectaris o els funcionaris poden preferir una majoria segura en una confederació sindical petita i aïllada en compte d'un treball d'oposició en una organització àmpliament i realment massiva; mai els revolucionaris proletaris.

Per a un marxista que pensa és prou evident que una de les raons que contribuïren als monstruosos errors de la direcció de la CGTU provenen de la situació plantejada. Gent com Monmousseau, Semard i d'altres, sense preparació teòrica ni experiència revolucionària, s'autoproclamaren immediatament “amos” d'una organització independent i tingueren, doncs, la possibilitat d'experimentar amb ella sota les ordres de Losovski, Manuilski i companyia. És indubtable que si els reformistes no haguessen provocat en determinat moment la ruptura de la Confederació, Monmousseau i companyia haurien hagut de comptar amb masses més àmplies. Aquest sol fet hauria disciplinat el seu aventurerisme burocràtic. Per això els avantatges de la unitat haurien estat immensament majors que els desavantatges. Si l'ala revolucionària

romangués un o dos anys en minoria dins d'una confederació unificada que reunís prop d'un milió d'obrers, aqueixos dos anys serien indubtablement força més fructífers per a l'educació no sols dels sindicalistes comunistes sinó de tot el partit que no cinc anys de zig-zags "independents" en una CGTU cada vegada més feble.

Són els reformistes i no nosaltres els que poden témer la unitat sindical. Si accepten un congrés unificat (no en les paraules sinó en els fets) estaran donades les condicions per a treure el moviment sindical francès del seu atzucac.

Precisament per açò els reformistes no ho consentiran.

Les condicions de la crisi estan creant grans dificultats als reformistes, principalment al camp sindical. Per això els és tan imprescindible cobrir-se el flanc esquerre, i els intrigants paladins de la unitat s'ofereixen com a escut.

Ara una de les tasques més importants i indispensables és desemascarar el treball divisionista dels reformistes i el parasitisme dels monattistes. La consigna de congrés d'unificació contribueix en molt a la seua solució. Quan els monattistes parlen d'unitat usen aquesta consigna contra els comunistes. Si la mateixa CGTU proposa una via per a la unitat, assestarà un colp mortal als monattistes i debilitarà als reformistes. Està clar? És cert que sabem per endavant que, a causa de la resistència dels reformistes, la consigna d'unitat no oferirà ara els resultats que s'obtidrien en cas d'una vertadera unitat de les organitzacions sindicals. Però s'aconseguirà indubtablement un resultat més limitat, sempre que els comunistes seguïsquen una política correcta. Les grans masses obreres veuran qui està realment a favor de la unitat i qui està en contra, i es convenceran que no són necessaris els serveis dels paladins. No hi ha cap dubte que els monattistes acabaran reduïts al no-res, la CGTU enfortida i la CGT afeblida i més inestable.

Plantejades així les coses, ¿no equival açò a una maniobra més que no a assolir una unitat efectiva? Aquesta objecció no ens espanta. Així és com els reformistes caracteritzen especialment la nostra política de front únic: com ells no volen donar la batalla declaren que el nostre objectiu és fer maniobres.

Fer per endavant diferències entre la política de front únic i la de fusió de les organitzacions sindicals seria totalment erroni. Mentre els comunistes mantinguen la total independència del seu partit, de la seua fracció als sindicats, de tota la seua política, la fusió de les confederacions no és més que una forma de la política de front únic. Una forma més àmplia. En rebutjar la nostra proposta, els reformistes la transformen en una "maniobra". Però és una

“maniobra” legítima i indispensable per la nostra banda: amb maniobres així hom educa les masses obreres.

* * *

El Comitè Executiu de la Lliga Comunista, repetim, té tota la raó quan repeteix insistentment que la unitat d'acció no es pot produir fins que no s'assolisca la unificació de les organitzacions sindicals. Tal com s'ha fet fins ara, cal desenvolupar aquesta idea, explicar-la i aplicar-la en la pràctica.

Però açò no eximeix del deure de plantejar, amb tota energia, en el moment precís, la qüestió de la fusió de les confederacions (o de les simples federacions).

El problema consisteix en saber si la direcció comunista és capaç d'efectuar ara una maniobra tan enèrgica. El futur dirà. Però si el Partit Comunista i la direcció de la CGTU es neguen avui a seguir el consell de la Lliga (que és el més probable) molt bé pot succeir que es veja obligat a seguir-lo demà. No cal agregar-hi que no fem un fetitxe de la unitat sindical. No posposem res que signifiqui lluita per a quan s'assolisca la unitat. Per a nosaltres no és una panacea sinó una lliçó sobre coses importants i decisives que hom ha d'ensenyar als obrers que l'han oblidada o que no coneixen el passat.

Per descomptat, per a participar al congrés d'unificació no plantejarem cap condició de principis.

Quan els paladins de la unitat, als que no avergonyeix la fraseologia barata, diuen que la confederació unificada s'ha de basar sobre el principi de la lluita de classes, etcètera, és que estan fent acrobàcies verbals en profit dels oportunistes. Com si hom pogués demanar seriosament a Jouhaux i companyia que s'endinsen, en nom de la unitat amb els comunistes, pel camí de la lluita de classes que aquests cavallers abandonaren deliberadament en nom de la unitat de la burgesia. ¿I aquests mateixos paladins, aquests Monatte, Ziromski i Dumoulin, què entenen per “lluita de classes”? No, nosaltres estem llestos a entrar al terreny de la unitat sindical, però no per a “corregir” (amb l'ajuda de fórmules de curanderos) els mercenaris del capital, sinó per a arrencar als obrers de la influència dels seus traïdors.

Les úniques condicions que posem són simplement garanties organitzatives de la democràcia sindical, en primer lloc la llibertat de crítica per a la minoria, sempre amb la condició que se sotmeta a la disciplina sindical. No demanem més, i per la nostra banda no prometem res més.

Suposem que el Partit Comunista, si bé no immediatament, segueix el nostre consell. Com actuaria el seu Comitè Central? En primer lloc hauria de preparar atentament el pla de la campanya dins del partit, per a discutir-lo en les fraccions sindicals basant-se en les condicions locals, de manera que la consigna d'unitat pugui llançar-se al mateix temps des de dalt i des de baix. Just després d'una acurada preparació i elaboració, i d'haver eliminat tots els dubtes i malentesos dins de les seues pròpies files, la direcció de la CGTU hauria de dirigir-se a la de la confederació reformista amb propostes concretes: crear una comissió paritària per a la preparació, en un termini per exemple de dos mesos, del congrés d'unificació sindical, a què totes les organitzacions sindicals del país han de tenir accés.

Simultàniament, les organitzacions locals de la CGTU es dirigeixen a les organitzacions locals de la CGT amb la mateixa proposta, formulada precisament i concreta.

El Partit Comunista hauria de realitzar una gran agitació al país recolzant i explicant la iniciativa de la CGTU. Per un cert temps s'ha de concentrar l'atenció d'amplis sectors obrers, principalment els de la CGT, en la senzilla idea que els comunistes proposen assolir immediatament la unitat de les organitzacions sindicals. Siga quina siga l'actitud dels reformistes, siguen quins siguen els estratagemes a què recórreguen, els comunistes en sortiran beneficiats d'aquesta campanya, fins i tot si en aquest primer intent les seues propostes no porten més que a una demostració de la seua actitud.

Durant aquest període, la lluita en nom del front únic no cessa ni un minut. Els comunistes continuen atacant els reformistes a les províncies i la metròpoli, basant-se en la creixent activitat dels obrers renovant les seues ofertes d'accions combatives sobre la base de la política de front únic, desemmascarant els reformistes, enfortint els seus propis rengles, etcètera. I bé pot succeir que en sis mesos, o en un o dos anys, els comunistes es veguen obligats a repetir la seua proposta de fusió de les confederacions sindicals, i a posar als reformistes en una posició més difícil que la primera vegada.

La vertadera política bolxevic ha de tenir precisament aquest caràcter de prendre l'ofensiva i ésser al mateix temps flexible i ferma. És l'única forma de preservar al moviment del desgast, d'alliberar-lo de formacions paràsites i d'accelerar l'evolució de la classe obrera cap a la revolució.

La lliçó proposada anteriorment no té sentit ni pot prosperar si la iniciativa no parteix de la CGTU i del Partit Comunista. La tasca de la Lliga no consisteix naturalment en llençar independentment la consigna de congrés d'unificació, enfrontant-se tant a la CGTU com a la CGT. La tasca de la Lliga és empentar el

Partit Comunista oficial i la CGTU vers una política, estimular-los a portar a terme en el moment propici (i en el futur n'hi haurà de molts) una ofensiva per a la fusió de les organitzacions sindicals.

Per a poder complir les seues tasques envers el partit Comunista, la Lliga deu (i aquest és el seu primer deure) alinear els seus propis rengles al camp del moviment sindical. És una tasca que hom no pot posposar. Ha d'ésser complida i ho serà.

25 de març de 1931